

CAPITOLUL I

TEORIE ȘI PRACTICĂ

PREDAREA DEPRINDERILOR INFORMAȚIONALE
GRUPURILOR MARI ÎN TIMP SCURT ȘI CU
RESURSE LIMITATE¹

Paul VERLANDER,
bibliotecarul facultății (Facultatea de Științe naturale și sociale),
Universitatea Hope din Liverpool (Liverpool Hope University),
e-mail: verlanp@hope.ac.uk
Catherine SCUTT,
bibliotecarul facultății (Facultatea de Pedagogie),
Universitatea Hope din Liverpool (Liverpool Hope University),
e-mail: scuttcc@hope.ac.uk

Drepturile de autor asupra conținutului articolului aparțin autorilor, iar asupra aspectului publicației – grupului de Educare Informațională din cadrul Institutului Acreditat al Specialiștilor în Biblioteconomie și Știința Informării.

Posesorii drepturilor de autor și-au dat acordul ca acest articol să fie accesibil publicului larg. „Prin accesibilitatea acestei literaturi publicului larg se are în vedere disponibilitatea sa pe internet, ceea ce face ca orice utilizator să poată citi, descărca, distribui, copia, printa, căuta sau accesa conținutul deplin al articolelor, să caute prin conținut după index, să-l transpună sub formă de text informativ în diferite programe sau să-l folosească în orice alt scop legal, fără a întâmpina alte bariere financiare, legale sau tehnice, decât cele cauzate de obținerea accesului la internet.

Unicul impediment pentru reproducere și distribuire și unicul rol al drepturilor de autor în acest domeniu este de a oferi autorilor posibilitatea de a deține controlul asupra integrității propriilor lucrări și de a fi recunoscuți și citați cum se cuvine.”

Chan, L. et al. 2002. Budapest Open Access Initiative, New York: Institutul pentru o Societate Deschisă (Open Society Institute). Disponibil pe: <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml> [Accesat pe 22 ianuarie 2007].

¹ Revista de educare informațională. Iunie 2009, 3 (1), p. 31-42. Disponibil: <http://ojs.lboro.ac.uk/ojs/index.php/JIL/article/view/PRA-V3-I1-2009-3>

Rezumat

Scopul acestui articol este de a pune în discuție numeroasele metode de predare interactivă folosite în grupurile mari în cadrul cursului de Cultura informației la Universitatea Hope din Liverpool pe parcursul anului academic 2008-2009. Bazat pe experiența practică de încercare a unei game variate de metode cu studenții Universității Hope din Liverpool pe parcursul anului de studii, acest articol analizează avantajele folosirii diferitor tehnici interactive de predare a deprinderilor educării informaționale, atunci când predarea în grupuri mari este unica opțiune. Articolul include și o prezentare a diferitor elemente auxiliare pentru predarea interactivă în cadrul prelegerilor. Mai este pusă în discuție și utilizarea asistenței continue după ce cursul a luat sfârșit, care le-ar permite studenților să capete experiență practică prin intermediul sondajelor și chestionarelor, iar ședințele neprogramate și îndrumările online pot asigura ajutor suplimentar studenților care au nevoie de aceasta. Studiile realizate până acum indică faptul că metodele interactive de predare contribuie la o mai bună înțelegere din partea studenților, cu toate că unele metode pot avea un succes mai mare decât altele și în funcție de grupurile de studenți la care se aplică. Articolul recomandă folosirea diferitor metode interactive în cadrul unei prelegeri, precum și crearea posibilităților pentru experiențe practice după ce aceasta s-a încheiat. Se va ține cont atât de stilurile diferite de învățare, cât și de stilurile de predare a celor ce țin prelegerea.

Această analiză își aduce contribuția în literatura dedicată predării educării informaționale în cadrul învățământului superior, punând accent pe mijloacele de promovare a educării informaționale în grupurile mari. Discuția despre meritele relative ale diferitor metode de predare va contribui la formularea soluțiilor practice pentru modul în care trebuie predate deprinderile informaționale în grupurile mari, în condițiile în care personalul și timpul sunt limitate.

Cuvinte-cheie: educare informațională, metode interactive de predare, teorie a învățării, învățare activă, predare în grupuri mari.

1. Introducere: problema

Studenții mei trebuie să știe cum să se folosească de serviciile bibliotecii. Sunt 80 de persoane în grupă; poți petrece o oră cu ei.

Exemplul de mai sus ilustrează scenariul cunoscut bibliotecarilor din instituțiile de învățământ în predarea educării informaționale. În mod ideal, predarea eficientă a deprinderilor informaționale ar trebui realizată în grupuri mici, într-un mediu în care studenții au parte de experiențe practice, folosind resursele bibliotecii (Birks și Hunt 2003). Totuși, numărul redus de personal, cumulat cu timpul limitat într-un plan încărcat de învățământ fac adesea ca unica posibilitate a bibliotecarilor de a lucra cu studenții să fie în grupuri mari în amfiteatre.

În prezent, metoda tradițională de predare a cursului este considerată, în mare parte, defectuoasă și ineficientă (Bligh 2000). „Majoritatea oamenilor se plictisesc după zece minute de prelegere; cei deștepți – chiar și după cinci. Oamenii practici nu se duc deloc la prelegeri” (Stephen Leacock în Exley și Dennick 2004, p. 3). Limitările prelegerilor sunt

și mai evidente în cazul în care materia predată presupune folosirea practică a resurselor online pentru a asimila cu succes informația.

Acest lucru s-a întâmplat și la Universitatea Hope din Liverpool, și la multe alte instituții. De multe ori unica posibilitate a bibliotecarilor de a-i vedea pe studenți consta în prelegeri planificate uneori pentru mai mult de 200 de participanți. Asemenea cursuri acopereau numai puțin peste minimumul de cunoaștere a resurselor. Datele de la pupitrul de referințe arătau că, în pofida faptului că educarea informațională a fost predată majorității studenților, unii dintre ei nu și-au dezvoltat deprinderi informaționale corespunzătoare. Acest lucru este demonstrat de întrebările lor referitoare la accesarea revistelor virtuale, după ce au participat la cursurile de educare informațională, ceea ce indică faptul că ei nu au înțeles elementele de bază ale modului în care pot fi accesate resursele și nici diferențele dintre diferite baze de date. În pofida participării la cursurile de deprinderi bibliotecare din primul an de studii, bibliotecarii au observat că mulți dintre studenții anului doi nu cunoșteau materialul predat anterior și, ca rezultat, se pierdea mult timp pentru explicarea din nou a conținutului care a fost deja trecut.

În acest articol sunt explicate problemele predării educării informaționale prin intermediul cursurilor bazate pe prelegeri în grupuri mari, precum și strategiile folosite la Universitatea Hope din Liverpool pentru a promova implicarea activă a studenților în educarea informațională, în paralel cu doctrinele pedagogice ale teoriei învățării.

1.1. Teoria

Teoria învățării face distincție între „învățare activă” și „învățare pasivă”. Învățarea activă include activități precum discuția, chestionarea, rezolvarea de probleme și alte forme de activitate care nu se prea produc pe parcursul unei prelegeri tradiționale. Datorită interacțiunii pe care o promovează, învățarea activă este considerată mai eficientă, deoarece studenții asimilează mai bine informația (Bonwell și Eison 1991).

Honey și Mumford (citați în Highmore Sims 2006) sugerează că există patru stiluri de învățare, care ilustrează modurile diferite în care oamenii preferă să învețe. În mod ideal, orice curs de educare informațională ar trebui să ia în considerare toate cele patru stiluri de învățare, pentru a se asigura că toți participanții învață eficient.

Cei cu stil activ de învățare preferă:

- să gândească acționând
- să aibă lecții / prelegeri scurte
- multă varietate
- posibilitatea de a fi inițiatori
- să participe și să se distreze

Cei cu stil reflexiv de învățare preferă:

- să gândească înainte de a acționa
- pregătirea minuțioasă
- să cerceteze și să evalueze
- să asculte și să observe

<p>Cei cu stil practic de învățare preferă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să vadă importanța muncii lor • să obțină folos practic din învățare • modele credibile de urmat • tehnici aprobate • ca activitățile să fie reale 	<p>Cei cu stil teoretic de învățare preferă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • concepte și modele • să vadă imaginea de ansamblu • să depună efort intelectual • structură și obiective clare • prezentare logică a ideilor
---	--

Figura 1. Stiluri de învățare (Honey și Mumford)

Institutul acreditat al specialiștilor în biblioteconomie și știința informării (The Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP)) definește educarea informațională în felul următor: „...să știi când și de ce ai nevoie de informație, unde să o găsești și cum să o evaluezi, să o folosești și să o comunici într-un mod etic” (CILIP 2006). Deprinderile de bază ale educării informaționale sunt formulate de către Societatea bibliotecilor colegiale, naționale și universitare (SCONUL) în modelul celor șapte piloni (SCONUL 1999):

- 1) capacitatea de a recunoaște nevoia de informație;
- 2) capacitatea de a distinge căile prin care poate fi umplută lacuna informațională;
- 3) capacitatea de a crea strategii de localizare a informației;
- 4) capacitatea de a localiza și accesa informația;
- 5) capacitatea de a compara și evalua informația obținută de la surse diferite;
- 6) capacitatea de a organiza, a aplica și a comunica celorlalți informația în mod corespunzător;
- 7) capacitatea de a sintetiza și a se bizui pe informația existentă, contribuind la crearea cunoștințelor noi.

Scopul programului de educare a cititorilor de la Universitatea Hope din Liverpool este învățarea acestor deprinderi, folosind setul de resurse bibliotecare oferite de universitate. Cursurile de educare informațională sunt create pentru dezvoltarea competențelor de bază, prin intermediul cursurilor de introducere în biblioteconomie și educare informațională pentru studenții anului întâi, care pun accentul în mare parte pe deprinderile enumerate în punctele 1-5. Cursurile de educare informațională ținute la nivelurile mediu și final al planului de învățământ universitar implică o înțelegere mai aprofundată a tuturor deprinderilor EI, cu toate că se acordă atenție deosebită deprinderilor 4 și 5, în care accentul cade pe deprinderile semantice de elaborare a strategiilor de căutare, pe utilizarea mai sofisticată a limbajului de căutare și pe o capacitate mai mare de evaluare a surselor informaționale. Totuși, predarea educării informaționale prin intermediul prelegerilor tradiționale nu se referă la stilurile diferite de învățare și nu oferă posibilități pentru aplicarea practică a celor șapte deprinderi de bază ale educării informaționale.

1.2. În căutarea unei soluții

Pentru a fi siguri că prelegerea va reprezenta o experiență de învățare activă pentru studenți, se pot introduce câteva elemente interactive în formatul tradițional al prelegerii. Acest articol prezintă mai multe posibilități de includere a metodelor interactive în educarea informațională bazată pe prelegeri. Folosirea metodelor interactive de învățare este deosebit de benefică, deoarece scopul educării informaționale este de a preda un set de deprinderi practice. De aici rezultă că prelegerile academice tradiționale, cu accent pe învățarea pasivă, sunt deosebit de nepotrivite pentru cursurile de educare informațională. Folosirea unui ansamblu de metode poate ține cont de amestecul de stiluri de învățare din cadrul unui grup tipic de studenți. În continuare prezentăm câteva strategii adoptate de Universitatea Hope din Liverpool pentru cursul de educare informațională și susținem că acestea pot îmbunătăți unele dintre neajunsurile prelegerilor tradiționale, în cazul în care cele din urmă reprezintă unica posibilitate a personalului bibliotecii de comunicare cu studenții.

2. Metodologie

2.1. Cercetarea metodelor de predare

Au fost făcute cercetări în bazele de date ale Compendiului de biblioteconomie și știința informării (Library and Information Science Abstracts) și ale Compendiului de biblioteconomie, știința și tehnologia informației (Library, Information Science and Technology Abstracts), pentru a analiza revistele existente dedicate metodelor de predare în instruirea educării informaționale. Cercetările oficiale ale bazelor de date au fost completate cu cercetări pe internet ale paginilor electronice academice, surse cu acces liber, cum ar fi arhiva Revistei de educare informațională și pagini electronice-cheie, precum pagina SCOUNL, pentru a strânge informații suplimentare despre practicile existente în acest sector. Cercetarea literaturii în cadrul bibliotecii și al domeniului informațional au generat metoda cefaloniană (Cephalonian method), descrisă amănunțit mai jos. Totuși, studiul literaturii a scos la iveală faptul că s-a scris puțin despre biblioteconomie și domeniul informațional, în special despre metodele de predare a educării informaționale prin intermediul prelegerilor. De aceea cercetarea literaturii a fost extinsă, cuprinzând bazele de date de cercetare și educație, precum Centrul de resurse informaționale în educație ERIC (Educational Resource Information Centre) și Cercetare completă în educație (Education Research Complete). Aceste căutări suplimentare au găsit informații despre alte metode posibile de predare interactivă, cum ar fi sistemele personale de răspuns (Personal Response Systems).

Atunci a apărut întrebarea cât de plauzibilă ar fi implementarea unor asemenea metode în predarea educării informaționale. Cursurile oficiale de instruire la care au participat bibliotecarii de la Universitatea Hope din Liverpool, organizate de către diferite organizații, precum Bibliotecile universitare din nord-vest NoWAL (North West Academic Libraries) și CILIP, precum și colaborarea virtuală cu colegii din instituțiile de învățământ superior similare au oferit informație suplimentară despre aplicarea practică a aceluiași tehnici. În calitate de sursă-cheie de recomandări practice a servit Centrul de predare și învățare (Centre for Learning and Teaching) din cadrul Universității Hope din Liverpool.

Ședințele cu specialiștii centrului din domeniul educației au oferit soluții practice pentru implementarea metodelor de predare cu cheltuieli reduse. De exemplu, în urma consultărilor cu Centrul, biblioteca a fost anunțată să folosească metoda „cubul de comunicare” (Communicube) ca o alternativă mai ieftină și eficientă pentru sistemele personale de răspunsuri (Personal Response Systems).

După ce au fost identificate opțiunile de introducere a metodelor interactive în cadrul cursurilor cu format deosebit de apropiat de cel al prelegerilor, a fost consultată din nou literatura dedicată educării informaționale, pentru a constata nivelul în care metodele cunoscute de predare a educării informaționale pot fi adaptate pentru a fi folosite în cadrul prelegerilor. Exercițiile de căutare a strategiilor, precum cele evidențiate de Birks și Hunt (2003) și utilizarea suporturilor, cum ar fi diferite tipuri de literatură, au fost identificate drept opțiuni de adaptare de la folosirea cursurilor în grupuri mici și bazate pe tehnologie informațională la utilizarea în săli mari de clasă și amfiteatre.

2.2. Testarea metodelor de predare

După ce au fost identificate câteva opțiuni posibile de introducere a metodelor interactive în cadrul prelegerilor în grupurile mari, s-a convenit că acestea vor fi mai întâi testate pe un grup de aproximativ 30 de angajați din bibliotecă, care nu sunt implicați direct în procesul de educare informațională. Bibliotecarii au fost testați preventiv cu ajutorul unui chestionar bazat pe tipologia lui Honey și Mumford, pentru a determina stilul lor predominant de învățare. Analiza rezultatelor chestionarului a indicat faptul că există un nivel înalt de variație în stilurile de învățare din cadrul grupului, angajații încadrându-se în toate cele patru categorii de „persoane ce învață” prezentate de Honey și Mumford. Pe lângă faptul că include o gamă variată de stiluri de învățare, grupul-pilot nu a fost implicat și nu a avut experiență în metodele de predare și învățare, era neomogen în funcție de vârstă și provenea din medii diferite de educație. Astfel, s-a considerat că punctele lor de vedere pot oferi un model util al gamei posibile de reacții din partea studenților la utilizarea metodelor. Detaliile rezultatelor grupului pilot inițial sunt discutate mai târziu în acest articol, precum și care dintre metodele pilot au fost considerate potrivite pentru predarea deprinderilor informaționale studenților. Secțiunea următoare oferă o descriere detaliată a tuturor metodelor de predare folosite în prezent pentru educarea deprinderilor informaționale la studenții de niveluri diferite (de la admitere și pe tot parcursul planului de învățământ), urmată de testarea inițială a acestor metode pe angajații bibliotecii.

2.3. Metoda cefaloniană

Metoda cefaloniană reprezintă o metodă de învățare activă creată de bibliotecarii de la Universitatea din Cardiff, pentru a revitaliza introducerile „plictisitoare” în biblioteconomie, oferind un nivel de interacțiune ce abia depășește comunicarea informației procedurale (Morgan, 2004; 7). Inspirată de metoda cefaloniană, întrebările au fost împărțite printre membrii audienței pe cartonașe colorate la prelegerile de introducere în biblioteconomie și, mai târziu, la cele specifice altor discipline în cadrul Universității Hope din Liverpool.

Aceste cartonașe cu întrebări erau folosite pentru implicarea publicului și dirijau merul prelegerii realizate prin intermediul prezentării realizate în programul PowerPoint, care afișa întrebarea și folosea imaginile relevante pentru a ilustra răspunsurile.

Persoanele cu stil activ de învățare s-au bucurat de posibilitatea de a iniția procesul prin adresarea întrebărilor și de a participa, în locul asimilării pasive a informației. Întrebările au structurat prelegerea, apelând la cei cu stil teoretic de învățare, iar stilul întrebărilor a fost elaborat astfel încât să fie relevante din punct de vedere practic, pentru a corespunde necesităților studenților practici.

Morgan și Davies (2004, p. 6) susțin că „acest format neoficial a fost un mod excelent de spargere a gheții, care ne-a ajutat să stabilim relații bune cu studenții, chiar și atunci când a fost folosit într-un amfiteatru mare. ... Se pare că multor studenți le-a plăcut stilul diferit de prezentare a metodei cefaloniene”.

Acest punct de vedere coincide cu experiența noastră de la Hope și a fost consolidat cu ajutorul chestionarelor de evaluare pe care le-au completat bibliotecarii ce au prezentat partea introductivă și care au observat îmbunătățiri semnificative ale nivelului de concentrare și participare în rândul studenților, în comparație cu introducerile din anii precedenți.

Pentru a oferi orientare spațială în cadrul bibliotecii, prelegerea a fost urmată de un tur al clădirii bibliotecii. Studenții au fost rugați să completeze un chestionar, pentru a mări implicarea lor pe parcursul turului și a evalua nivelul de asimilare a informației. Mai multă informație despre chestionarele de evaluare este oferită în secțiunea 3.2.

2.4. Sistemele personale de răspunsuri

Sistemele personale de răspunsuri (PRS – Personal response systems) sunt un mijloc excelent de colectare a informației și a părerilor studenților și de evaluare a înțelegerii. Cu toate că există soluții tehnologice pe piață, acestea nu trebuie să fie neapărat elemente scumpe de echipament electronic. De exemplu, o însărcinare destul de simplă este de a-i ruga pe studenți să-și scrie sau să lipească bilețele cu răspunsuri pe flipchart sau pe tabla magnetică. În cazul în care grupul este prea mare, răspunsurile pot fi cerute de la grupuri mici, nu de la fiecare individ. La unele prelegeri, după ce intră în amfiteatru, studenții sunt rugați să delimiteze pe o listă sursele de informație care le sunt cunoscute. Studenții sunt rugați să indice resursele pe care le folosesc regulat în cercetările lor, selectând din variante precum fișierul bibliografic, Google sau baza de date online a unei reviste relevante pentru disciplină. De asemenea, studenții își pot scrie anonim părerile pe bilețele, pentru a le lipi pe tablă la finele prelegerii.

O soluție ieftină de PRS este metoda „cubul de comunicare” (Communicube). Elaborată și prezentată de Universitatea Keele (Bostock, Hulme și Davys 2006), metoda „cubul de comunicare” reprezintă folosirea cuburilor multicolore, în care fiecare culoare înseamnă un răspuns diferit la o întrebare. Cuburile de comunicare au fost folosite la Universitatea Hope ca mijloc de evaluare a nivelului actual de cunoștințe despre educarea informațională. Cuburile de comunicare au fost utilizate cu succes cu diferite grupuri mari de lectură, compuse din 80-100 de studenți. Cuburile colorate au fost înmânate studenților la începutul prelegerii și folosite ulterior pentru a răspunde la întrebări la un anumit timp în cadrul prelegerii.

De exemplu, înainte de a începe explicarea modului de căutare a articolelor din revistele online, studenții au fost rugați să răspundă cât de siguri se simt în folosirea bazelor de date. Pentru a răspunde la întrebare, studenților li s-a dat câte un cub al comunicării și moderatorul a menționat culorile diferite de pe cub care reprezentau diferite răspunsuri posibile. Mulțimea de culori afișată ca răspuns la întrebare i-a permis moderatorului să aprecieze nivelul de încredere specific majorității grupului. Subiectul poate fi recapitulat sau explicat diferit, în funcție de răspunsurile pe care le-a primit moderatorul. Aceeași întrebare ar putea fi repetată și la sfârșitul prelegerii, pentru a vedea dacă au fost îndeplinite obiectivele, măbind nivelul de încredere în utilizarea surselor informaționale.

Cuburile de comunicare sunt perfecte în cazul unui buget limitat, deoarece această resursă este disponibilă la un preț mic pentru fiecare cub. Totuși, pe piață există și sisteme automatizate mai complexe de răspunsuri personale, care implică folosirea dispozitivelor individuale de către studenți, pentru indicarea răspunsurilor (Philipp și Schmidt, 2004). Acestea funcționează într-un mod similar cu răspunsurile celor prezenți în sala emisiunii televizate „Vrei să fii miliardar?”. Răspunsurile sunt automat comparate și afișate în formă grafică pe un ecran, astfel încât și cei din sală și prezentatorul să poată aprecia majoritatea răspunsurilor. Deși reprezintă o soluție mai complexă, inevitabil există neajunsuri financiare pentru procurarea unui număr suficient de sisteme PRS pentru grupurile mari de lectură. Prin urmare, avantajele sistemelor PRS sunt:

- permit evaluarea nivelului existent de cunoștințe;
- răspund și modifică mersul prelegerii, în funcție de răspunsurile auditoriului (de exemplu, pe care surse informaționale trebuie pus accentul sau cât de avansată să fie prelegerea);
- servesc pentru spargerea gheții, astfel încât studenții să se implice în posibilitatea de învățare;
- oferă studenților o metodă aproape anonimă de a răspunde la întrebări (în comparație cu metoda de ridicare a mâinilor).

2.5. Exerciții de lucru în grup (strategia de căutare a cuvintelor-cheie)

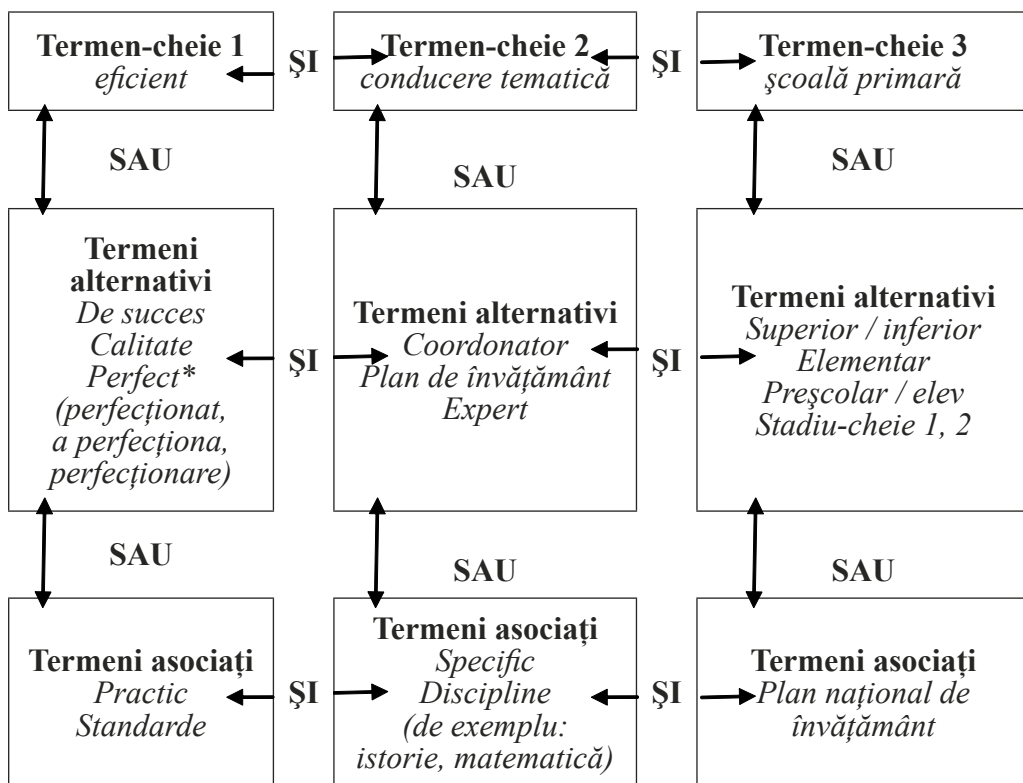
Exercițiile de lucru în grup reprezintă un mijloc eficient de a introduce învățarea activă în cadrul prelegerilor în amfiteatru. În plus, exercițiile realizate în perechi sau grupuri mici pun capăt monotoniei prezentărilor verbale neîntrerupte, specifice prelegerilor. O sarcină bazată pe grupuri ușor de utilizat în cadrul prelegerilor de educare informațională este formularea unei strategii de căutare. Un rezultat-cheie al învățării la prelegerile de educare informațională este ilustrarea deprinderilor semantice în găsirea unei game de cuvinte-cheie și gruparea lor. Astfel, predarea acestei deprinderi nu depinde neapărat de folosirea practică a resurselor online și, de aceea, poate fi folosită în amfiteatre și săli mari de clasă în care lipsesc tehnologiile informaționale.

Aceasta este predată la Universitatea Hope din Liverpool folosind o temă de căutare relevantă pentru planul prezent al prelegerii sau pentru o sarcină ulterioară. Studenții sunt rugați să lucreze împreună în grupuri pentru a completa o grilă de strategii de căutare, care îi încurajează să discute și să analizeze posibile cuvinte-cheie care pot fi folosite pentru căutarea eficientă a informației la tema respectivă. Grilele de strategii de căutare utilizate la Universitatea Hope din Liverpool se bazau pe materiale instructive elaborate

de echipa de educare informațională de la Universitatea Edge Hill (Edge Hill University). Acest exercițiu bazat pe lucrul în grup este pe placul celor cu stil de învățare activ, oferindu-le diversitate și o ocazie de a participa. Cei cu stil practic de învățare vor vedea imediat relevanța pentru activitatea lor, dacă tema aleasă este relevantă pentru planul prelegerilor din modul. Timpul ce se acordă pentru lucrul cu grila le oferă o posibilitate celor cu predispoziție spre reflecție să studieze și să evalueze informația și cunoștințele împărtășite.

Întrebarea sau tema *Conducerea tematică eficientă în școala primară*

Figura 2. Grila de căutare a strategiei – un exemplu completat

Acest exercițiu are avantajul suplimentar de a permite studenților să se pregătească activ pentru viitoarea lucrare scrisă, completând prima etapă de căutare online pentru sarcina lor. De aceea are o aplicare practică imediată a cunoștințelor pe care le transmitem.

Completarea exercițiilor de căutare a strategiei, mai ales în cazul în care poate fi asociată cu tema pentru lucrarea scrisă a modulului, nu este doar un avantaj practic pentru studenți, dar este deosebit de bine primită și de cadrele didactice. Profesorii recunosc

impactul pozitiv potențial asupra lucrului evaluat pe care îl va avea buna planificare a colectării informației pentru cercetările studenților.

2.6. Suporturile

Nu trebuie subestimat avantajul de a avea în fața ochilor exemple reale de texte academice și lucrări pe toată durata prelegerilor. De exemplu, studenții primului an probabil că nu au văzut niciodată o revistă academică și nu știu sigur ce conține ea și prin ce diferă de manuale sau de alt material. Cea mai bună cale de a le prezenta studenților conceptul de publicații academice de cercetare și de a-i face să înțeleagă valoarea articolelor revistei pentru lucrările științifice de succes este de a-i lăsa să răsfoiască revistele. Acest lucru poate fi făcut în contextul temei prelegerii despre felul în care sunt editate revistele și prin ce diferă de editarea cărților și a revistelor standard. Pe parcursul primului an de prelegeri de educare informațională ținute conform grupurilor tematice, erau transmise reviste relevante în grupul de studenți. Pe lângă răsfoirea materialelor și compararea conținutului cu manualele lor, studenții erau rugați să identifice informația-cheie de referință din edițiile revistei, cum ar fi volumul și numărul ediției. Cercetarea revistelor le permite studenților să capete o mai bună înțelegere a conținutului revistelor recenzate și a diferențelor față de publicațiile periodice mondene, precum și să facă diferența dintre avantajele folosirii articolelor revistei și manualelor. Această metodă este în special pe placul celor cu stil activ și practic de învățare.

Ca să rezumăm, cercetarea revistelor le permite studenților să capete o mai bună înțelegere a conținutului revistelor recenzate și a diferențelor față de publicațiile periodice mondene, precum și să facă diferența dintre avantajele folosirii articolelor revistei și manualelor. Această activitate a fost folosită cu succes în lucrul cu grupuri ce cuprinde până la 200 de studenți. Cu ajutorul unui dispozitiv digital de formare a imaginii, întregului grup i-au fost prezentate detaliile unei reviste, cum ar fi volumul și numărul ediției, cuprinsul, un sumar, colectivul editorial și un articol tipic. Mai târziu în grup au fost transmise diferite reviste tipărite ca modele și studenții au fost rugați să observe aceste caracteristici tipice. Totuși, atunci când suporturile sunt transmise în grupuri mari este bine ca la prelegere să fie prezenți mai mulți funcționari ai bibliotecii, pentru asigurarea unui nivel redus de deteriorare și menținerea disciplinei.

3. Evaluarea metodelor interactive de învățare

3.1. Testarea inițială realizată pe angajații bibliotecii

Testarea inițială a metodelor interactive de predare realizată pe membrii personalului din bibliotecă a evaluat aplicabilitatea a trei tehnici: cefaloniană, a cuburilor de comunicare și a cartonașelor bingo. Oferim în continuare o scurtă descriere a cartonașelor bingo, deoarece această metodă nu a mai fost discutată nicăieri în acest articol. Cei care au participat la curs au fost rugați să completeze un chestionar de evaluare voluminos. Deși acesta a integrat câteva elemente cantitative, membrii personalului din bibliotecă care au fost implicați în testarea inițială au fost rugați suplimentar să ofere răspunsuri mai detaliate la întrebări, printre care au fost și:

- Ce a fost bine la metoda Dvs. preferată?
- De ce credeți că acea metodă a dat rezultate?
- Care a fost lucrul care v-a plăcut cel mai puțin la această metodă?

În termeni cantitativi, 85% dintre cei care au participat au considerat că metodele testate ar îmbunătăți nivelul de înțelegere și ar fi de preferat prezentării tradiționale, sub formă de prelegere. Raporturile de evaluare narativă au indicat că metoda cefaloniană:

- i-a implicat pe membrii auditoriului, a constituit o experiență de grup și a degajat atmosfera;
- a făcut ca materialul ce se discuta să fie mai ușor de memorat;
- a făcut structura mai clară;
- a oferit răspuns la întrebările elementare, pe care unii s-ar fi jenat să le dea;
- făcea pauze în prezentare, semnalizând o nouă temă și oamenii deveneau mai atenți.

Raporturile de evaluare narativă despre „cuburile comunicării” au evidențiat aspectele pozitive ale acestei metode:

- este potrivită pentru studenții mai tăcuți / timizi, permițându-le să interacționeze fără a trebui să se evidențieze din mulțime;
- un mod simplu și totuși eficient de a implica auditoriul și de a transforma lecția într-o experiență de grup;
- îl ajută pe moderator să stabilească contactul cu studenții;
- permite colectarea aprecierilor cantitative.

Cartonașele bingo au avut cel mai mic succes dintre toate metodele de predare testate. Ideea de bază a acestui exercițiu presupune că fiecărui participant să îi fie dat câte un cartonaș bingo, pe care sunt enumerați termenii discutați în cadrul prelegerii. În obiectivele lecției aceasta reprezenta o introducere despre cărțile electronice și o demonstrație a bazelor de date de cărți electronice. Chestionarul de evaluare a demonstrat că participanții au considerat că metoda cartonașelor bingo distrage atenția și face dificilă concentrarea asupra prezentării. Din acest motiv metoda nu a fost folosită în prelegerile de educare informațională ținute studenților pe parcursul acestui an academic.

3.2. Aprecierile din partea studenților

Studenții nou-veniți care au luat parte la introducerea în biblioteconomie au fost rugați să completeze un chestionar scurt, în care să răspundă la întrebări despre folosirea fișierului bibliografic, care a fost deja prezentat studenților și despre deplasarea prin clădirea bibliotecii. Pentru a stimula completarea exercițiilor de evaluare, a fost pus în joc un premiu. Chestionarele au fost evaluate de către bibliotecari și rezultatele au arătat un nivel bun al înțelegerii în general, 75% dintre studenți răspunzând corect la toate întrebările. Cu toate că aceste rezultate ar părea să indice că lecțiile de introducere au dus la îmbunătățirea înțelegerii, nu a fost clar gradul direct de contribuție a metodelor interactive de predare.

De aceea au fost colectate aprecieri suplimentare ale folosirii metodelor de învățare interactivă din partea unui grup de 55 de profesori stagiați din școlile medii, care au participat la un curs tematic despre resursele bibliotecii. Studenții ce au luat parte la acest curs de educare informațională cu utilizarea metodelor interactive de predare au fost rugați

să scrie la sfârșitul cursului comentarii anonime despre folosirea metodelor de predare, aprecierile fiind analizate de către moderator după încheierea prelegerii. Profesorii stagiaari au fost selectați pentru evaluare, deoarece s-a presupus că, datorită disciplinei pe care și-au ales-o, vor manifesta o înțelegere mai bună a folosirii diferitor metode de predare și a avantajelor lor posibile.

Aprecierile grupului de studenți au corespuns în mare parte cu evaluările narative oferite de personalul din biblioteci despre posibilele avantaje ale experienței de învățare. În special cuburile de comunicare au fost considerate un sprijin valoros în procesul predării, care-i permite moderatorului să evalueze nivelul și progresul grupului. 18 din cei 26 de studenți care au făcut evaluarea au menționat că posibilitatea de a evalua nivelul de înțelegere a studenților a constituit un avantaj-cheie. În mod surprinzător, din această evaluare a reieșit că metoda cuburilor de comunicare ar putea distrage atenția, problemă care nu a apărut în aprecierea făcută de personalul din biblioteci. Trebuie să recunoaștem că un neajuns al folosirii cuburilor de comunicare ar putea fi distrugerea lor, cauzată de înmănarea unui număr mare de cuburi de carton colorat.

3.3. De unde să știi care metodă îți se potrivește?

Testarea pe parcurs a diferitor metode pe angajații propriului departament sau pe anumite grupe de studenți vă vor ajuta să hotărâți care metode sunt cele mai potrivite și în care circumstanțe. Inevitabil este necesară o etapă de încercare și eroare. Nu toate metodele sunt potrivite pentru toate grupele la toate nivelele. Bibliotecarii au descoperit că diferite metode se potriveau mai mult atât stilului lor de învățare și predare, cât și preferințelor de învățare a grupurilor de studenți cărora le predau, așa că au adoptat ideile prezentate aici pentru a corespunde necesităților lor. De exemplu, raporturile de evaluare narativă ale bibliotecarilor care țineau prelegeri de educare informațională studenților din ani diferiți par să indice că cei care învață să devină profesori sunt mai receptivi la prelegerile bazate pe metodele interactive de predare decât cei care studiază arta sau științele umanistice. Nu este clar dacă profesorii stagiaari sunt mai deschiși față de prelegerile netradiționale datorită cunoașterii și interesului pentru metodele de predare și sunt necesare evaluări suplimentare ale metodelor folosite cu studenții în cadrul diferitor discipline.

Diferite metode pot fi mai mult sau mai puțin potrivite pentru a fi folosite în diferite etape ale planului de învățământ. De exemplu, cartonașele cu întrebări în stil cefalonian au fost considerate utile pentru încadrarea cunoștințelor inițiale de educare informațională în prelegerile de introducere în biblioteconomie și pentru prelegerile de educare informațională ținute studenților din anul întâi de studii. Totuși, activitățile de lucru în grup în cadrul cărora studenții au fost rugați să ia parte la exerciții de căutare a strategiei au fost cele mai populare la studenții din anii 2 și 3. La Universitatea Hope rapoartele de evaluare narativă ale bibliotecarilor din grupul experimental au contribuit la determinarea metodelor care trebuie folosite la fiecare an de studii. De exemplu, s-a constatat că metoda cefaloniană este potrivită pentru a sparge gheața la prelegerile introductive, dar poate fi considerată înjositoare pentru studenții consacrați din ultimii ani de studii.

Pentru ca metodele interactive să aibă succes, este foarte important nivelul de încredere a moderatorului în folosirea lor, deci trebuie alese numai acele metode care pot

fi efectuate într-un mod convingător. Se mai poate constata că activitățile interactive se dezvoltă organic și că se perfecționează în timp. Acest lucru s-a întâmplat și în încercarea celor de la Universitatea Hope de a crea grupuri de căutare a strategiei și de a folosi suporturi.

4. Învățarea independentă după încheierea cursului și asistența continuă superioară

Deși se consideră că introducerea metodelor interactive de predare poate îmbunătăți experiența studenților de învățare la prelegerile de educare informațională, pentru ca studenții să aplice cunoștințele și deprinderile practice folosind resursele este nevoie ca asemenea metode de predare să fie completate cu activități de învățare independentă după încheierea cursului.

4.1. Chestionarele și testele

Chestionarele și testele de diferite nivele de complexitate au fost utilizate pentru a-i implica activ pe studenți în învățarea deprinderilor de utilizare a resurselor bibliotecare și în îmbunătățirea educării lor informaționale. Studenții completau chestionare și la sfârșitul introducerii în biblioteconomie. La ultimele cursuri tematice testele au fost incluse ca sarcină ce trebuie îndeplinită după prelegere. Testele sunt universale, deoarece acoperă o gamă de resurse, inclusiv fișierul bibliografic, baza de date de cărți electronice și colecțiile de reviste online, în timp ce testele individuale pot fi adaptate prin exemple specifice, alese de către bibliotecar și preparator, astfel încât să fie de relevanță specifică pentru fiecare grup. Testele de după curs garantează că studenții obțin experiență practică de folosire a resurselor în altă parte decât prelegerile de educare informațională. Educarea informațională se dezvoltă activ, deoarece studenții trebuie să acceseze resurse specifice, să demonstreze înțelegerea funcționalității lor și deprinderi de căutare eficientă, pentru a răspunde la întrebările testelor. Atunci când este posibil, testele sunt colectate, pentru a fi analizate de personalul bibliotecii. Acest lucru le permite bibliotecarilor să evalueze cât de eficient au fost asimilate cunoștințele și, dacă e necesar, să ofere ore suplimentare, pentru a acoperi temele cu care un anumit grup pare să nu se descurce.

Includerea testelor ca parte a experienței de învățare a fost apreciată pozitiv de către cadrele didactice. Toți preparatorii sunt fericiți să încurajeze și, în multe cazuri, să se asigure că studenții îndeplinesc testele, recunoscând avantajele stimulării dezvoltării continue a deprinderilor de educare informațională prin intermediul experienței practice de după prelegeri. Unele facultăți (precum cele de psihologie și teologie) au inclus aceste exerciții ca parte a probei de evaluare obligatorii. Intenția noastră este de a valorifica acest succes și buna impresie generală față de instruirea educării informaționale în bibliotecă, asigurându-ne că pe viitor mai multe facultăți vor include exercițiile de evaluare a deprinderilor de informare în activitățile din planul de învățământ. Facultățile de cercetare a copilăriei precoce, de științe pentru sănătate și de științe sociale aplicate și-au arătat deja intenția de a încadra asemenea sarcini în procesul de evaluare în noul an academic.

4.2. Asistența continuă ulterioară

Bibliotecarul a oferit ședințe neprogramate într-un laborator de tehnologii informaționale într-o perioadă anumită, pe lângă testele pe care le-a propus după prelegeri grupelor tematice, pentru a da o mână de ajutor la completarea testelor și a răspunde la întrebări.

Posibilitatea exersării ghidate la calculator depășește metoda ideală de predare, care presupune ateliere practice pentru studenții care le frecventează. Ședințele neprogramate oferă o posibilitate suplimentară pentru cei care consideră că nu au înțeles în totalitate temele discutate la prelegeri. Toate stilurile de învățare la care se face referire în teste se aplică acestei părți a metodei, având și avantajul că învățarea activă, dar totuși independentă, este simplificată de un bibliotecar disponibil să ofere îndrumare, în cazul în care este necesară.

Caracterul voluntar al ședințelor neprogramate a făcut ca prezența până în momentul de față să fie relativ slabă. De exemplu, dintr-un grup de 170 de studenți din anul întâi al Facultății de Științe ale Educației, trei au participat la cursul de asistență ulterioară. Acest lucru poate fi cauzat de posibilitățile reduse de a fixa ședințele neprogramate atunci când toți studenții ar putea participa. Din păcate, din cauza spațiului limitat, a fost necesar ca ședințele neprogramate să fie lansate ca asistență suplimentară pentru cei care au nevoie de ea, spre deosebire de un curs pentru toți studenții. Bineînțeles că mulți studenți vor fi destul de instruiți educațional pentru a fi capabili să îndeplinească cu succes exercițiile din test, folosind informația adunată din timpul prelegerilor, studiul independent și ajutorul colegilor, astfel încât să nu fie necesar sprijinul suplimentar din partea bibliotecarului.

4.3. Asistența informațională online

Asistența informațională online poate fi o bună metodă de asigurare că există posibilități de învățare practică pentru toți studenții. Evident, asistența continuă oferită prin intermediul îndrumărilor online are un avantaj deosebit pentru grupuri, precum cei ce învață la distanță sau studenții de la frecvență redusă, cărora li se poate părea dificilă accesarea altor forme de sprijin, dar care simt totuși nevoia de a-și perfecționa deprinderile de educare informațională și de a-și spori încrederea în folosirea resurselor bibliotecare și informaționale. Elaborarea îndrumărilor online nu trebuie să fie neapărat prea împovăraătoare pentru resursele umane. Programul de calculator *Intute*, elaborat de *Intute* (www.intute.ac.uk), oferă posibilitatea de a crea rapid îndrumare simple online. Caracterul colectiv al acestui program face posibilă și adaptarea îndrumărilor create de colegii de la alte instituții. Universitatea Hope din Liverpool are o gamă de îndrumare *Intute*, care cuprinde diferite resurse disponibile prin intermediul paginii web a bibliotecii.

5. Concluzii

Acolo unde nu sunt posibile lecțiile practice în laboratoare de tehnologie informațională, o varietate de metode folosite într-un curs bazat pe prelegeri poate contribui la înlesnirea procesului și la garantarea că sunt încadrate diferite stiluri de învățare. Nu toate metodele pot fi potrivite pentru toate grupele și circumstanțele și trebuie să fie luat în considerare și testat un ansamblu de tehnici.

Pentru a fi siguri că este posibilă experiența practică în folosirea resurselor, prelegerile interactive trebuie completate cu exerciții de asistență ulterioară continuă, precum testele de evaluare și ședințele neprogramate. Crearea unui îndrumar elementar online garantează, de asemenea, că există un grad de asistență continuă în folosirea resurselor informaționale pentru studenți.

Cercetările realizate la Universitatea Hope din Liverpool sunt în desfășurare. Pe parcursul următorului an academic se preconizează realizarea unui grad mai mare de evaluare a diferitor metode de predare folosite, prin analiza unui număr mai mare de grupuri tematice și studenți din diferiți ani. De asemenea, se intenționează ca metodele deja folosite să fie dezvoltate în continuare. De exemplu, sistemele PRS vor fi folosite pentru a monitoriza gradul de înțelegere de către studenți a exercițiilor din teste. Bazându-ne pe succesul obținut în individualizarea testelor pentru a corespunde diferitor cerințe ale planului de învățământ, ne propunem să integrăm pe viitor asemenea exerciții de educare informațională în procesul oficial de evaluare.

În concluzie, în cazul în care predarea în grupuri mari este unica opțiune posibilă pentru cursurile de educare informațională, folosirea metodelor interactive de predare în combinație cu exercițiile de asistență continuă și susținerea atât din partea personalului, cât și cea online pot contribui la minimalizarea dezavantajelor prelegerii ca metodă de predare a educării informaționale.

Bibliografie

1. Birks, J. and Hunt, F. 2003. *Hands-on information literacy activities* London: Neal-Schuman.
2. Blich D.A. 2000. *What's the use of lectures?* San Francisco: Jossey-Bass.
3. Bonwell, C. & Eison, J. 1991. *Active learning: creating excitement in the classroom*. ERIC Digest 1991 Washington DC: ERIC. Available at: http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/23/6e/bd.pdf [Accessed: 12 March 2009].
4. Bostock, S.J., Hulme, J.A. and Davys, M.A. 2006. Communicubes: intermediate technology for interaction with student groups. In: Banks, D.A. ed. *Audience response systems in higher education, applications and cases*. Hershey, PA: Information Science Publishing, pp. 321-333. Available at: <http://www.keele.ac.uk/depts/aa/landt/lt/docs/bostock-hulme-davys.pdf> [Accessed: 1 February 2009].
5. Exley, K. and Dennick, R. 2004 *Giving a lecture: from presenting to teaching*. Oxford: RoutledgeFalmer.
6. Highmore Sims, N. 2006. *How to run a great workshop*. Harlow: Pearson.
7. Morgan, N. 2004. Innovative induction: introducing the Cephalonian method. 2nd Joint CoFHE/UC&R Conference. Durham, 5-8 April 2004. Available at: www.cilip.org.uk/NR/rdonlyres/B91D4C2D-B8D4-4CFC-B1A9-008D7876B5F0/0/InnovationInduction.ppt [Accessed: 12 March 2009].

8. Morgan, N. and Davies, L. 2004. Innovative library induction – introducing the ‘Cephalonian Method’. *Sconul Newsletter* 32(2), pp. 4-8. Available at: <http://www.sconul.ac.uk/publications/newsletter/32/2.pdf> [Accessed: 12 March 2009].
9. Philipp, S. and Schmidt, H. 2004. *Optimizing learning and retention through interactive lecturing: Using the Audience Response System (ARS) at CUMC*. Center for Education Research and Evaluation, Office of Scholarly Resources, Columbia University.
10. Society of College, National and University Libraries, Advisory Committee on Information Literacy. 1999. *Information skills in higher education*. Available at http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/papers/Seven_pillars2.pdf [Accessed: 12 March 2009].